

Samarqand davlat universitetning kattaqo'rg'on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti 1-bosqich Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalariga 1-semestr uchun “ Ona tili” fanidan yakuniy nazorat savollari

Imtihon shakli: yozma

№	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR”	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR”	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR”	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2”	5-qism “QIYIN SAVOLLAR”
1.		Tilning kommunikativ vazifasi haqida ma'lumot bering. (aloqa, axborot, jamiyat)	Tilning ekspressiv vazifasi haqida ma'lumot bering. (aloqa, axborot, emotsionallik, hissiy ta'sir)	Til va tafakkur munosabati haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Tillarning rivojlanish qonuniyatlari haqida o'z fikr-mulohazalaringizni ma'lumot bering.	“Tilsiz jamiyat bo'lmaydi” degan fikrni qanday izohlaysiz?
2.	Umumiy tilshunoslikdan ma'lumot	Tilning akkumulyativ vazifasi haqida ma'lumot bering. (axborot, millatlararo, davlatlararo, to'plash)	Tilning paydo bo'lishi haqidagi nazariyalar haqida ma'lumot bering. (mehnat chaqiriqlari, imo-ishora, ijtimoiy kelishuv, undov)	Qadimgi Yunonistondagi “Anomalist” va “Anologistlar” lar haqida ma'lumot bering	Bugungi kundagi globallashuv jarayoni tillar taraqqiyotiga qanday ta'sir ko'rsatayotganligini izohlang.	O'zingiz yashab turgan hududdan shevaga xos so'zlarni misol keltiring, ularni adabiy tildagi so'zlar bilan solishtiring va ishlatilish me'yorlarini izohlang.

3.	Dunyo tillarining geneologik va morfologik tasnifi	Xalqaro tillar haqida ma'lumot bering va bu tillarning nima uchun xalqaro darajaga ko'tarilganini izohlang. (ingliz, arab, nemis,xitoy)	Sun'iy tillar haqida ma'lumot bering. (esperanto, volapulyok, ido, interlingva)	Dunyo tillarining geneologik tasnifi haqida mulohazalaringizni bayon qiling	Agglyutinativ va flektiv tillarning o'ziga xos xususiyatlari haqida fikr yuring.	Qanday omillar tilni o'lik tilga aylanishiga olib kelishini izohlang.
4.		So'zlashuvchilar soniga ko'ra dunyoda eng keng tarqalgan tillar haqida ma'lumot bering va bu tillarda so'zlashuvchilar soni ortishiga sabab bo'layotgan omillarni izohlang. (ispan, arab, ingliz)	O'zbek tiliga qardosh bo'lgan tillar xususida fikr-mulohazalaringizni bayon qiling. (qozoq, qirg'iz, turk tillari)	Dunyo tillarining morfologik tasnifi haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Amorf va polisintetik tillar haqida fikr yuring.	O'zbek tili lahjalarining o'ziga xos leksik, grammatik, fonetik xususiyatlari haqida ma'lumot bering.
5.	Tilshunoslikning bo'limlari	Fonetika bo'limi haqida ma'lumot bering T.I. fonema, tovush, fraza, bo'g'in	Orfografiya bo'limi haqida ma'lumot bering. T.I. fonetik tamoyil, to'g'ri yozish, tarixiy-an'anaviy tamoyil	Dialektologiya bo'limi haqida ma'lumot bering	Til tarixi haqida ma'lumot bering	Etimologiya bo'limi haqida ma'lumot bering
6.		Grafika bo'limi haqida umumiy ma'lumot bering. T.I. yozuv, alifbo, grafema, harf	Orfoepiya bo'limi haqida ma'lumot bering. T.I. undosh fonemalar orfoepiyasi, unli fonemalar orfoepiyasi	Leksikografiya bo'limi haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Leksikologiya bo'limi haqida ma'lumot bering	Uslubshunoslik bo'limi haqida fikrlaringizni bayon qiling.
7.	Fonetika va Fonologiya	Fonetikaning turlari haqida ma'lumot bering	Fonologik ziddiyatning ziddiyat tizimiga ko'ra tasnifi	Nutq tovushlarining artikulyatsiyasi	"Universitet" so'zini fonetik tahlil qiling	Fonema va fonologiya

		(Umumiy, qiyosiy, eksperimental, xususiy)	haqida ma'lumot bering. (bir o'lchovli, ko'p o'lchovli, muntazam, ajralgan ziddiyat)	haqida ma'lumot bering		atamalarini izohlang.
8.		Nutq tovushlarining uch tomoni haqida ma'lumot bering. (fizik, fiziologik, vazifaviy)	Fonologiya va uning o'rganish obyekti haqida ma'lumot bering (segment, ustsegment birliklar)	Nutq a'zolarining vazifalari haqida ma'lumot bering.	Tovush va fonemaning o'zaro munosabatini izohlang.	"Kutubxona" so'zini fonetik tahlil qiling.
9.	Ona tilining unli va undosh tovushlar tizimi	Unli fonemalar paradigmasi haqida ma'lumot bering. (gorizontal holatiga ko'ra, vertikal holatiga ko'ra, lablanganlik darajasiga ko'ra)	Nutq apparati haqida ma'lumot bering va ularning tovush hosil qilishda ishtirokini tushuntiring. (til, tish, tanglay, tog'aylar, o'pka)	Qo'sh undosh tovushlar va ularning qo'llanishi haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Tutuq belgisining amaliy ahamiyati haqida ma'lumot bering.	O'zbek tili unlilar tizimini qardosh bo'lgan tillardan birining unlilar tizimi bilan taqqoslab, o'xshash va farqli jihatlarini yozing.
10.		Undosh fonemalarning tasnifi haqida ma'lumot bering. (hosil bo'lish o'rniga ko'ra, hosil bo'lish usuliga ko'ra)	Unlilar imlosi haqida ma'lumot bering. (tallaffuz, y ortishi, tovush qisqarishi)	Qator undosh tovushlar va ularning qo'llanishi haqida fikrlaringizni bayon qiling.	"Mamlakat" so'zini fonetik jihatdan tahlil qiling.	O'zbek tili undoshlar tizimini qardosh bo'lgan tillardan birining unlilar tizimi bilan taqqoslab, o'xshash va farqli jihatlarini yozing.
11.	Nutqning fonetik bo'linishi: fraza, takt,	Nutqning fonetik bo'linishi haqida ma'lumot bering T.I. fraza, takt,	Bo'g'in va uning turlari, shuningdek, bo'g'inning amaliy ahamiyati haqida	Jargon, argo, vulgar va varvarizm atamalarini izohlang.	Dinamik urg'u, kvantativ urg'u, musiqiy urg'u	Eng buyuk jihod insonning nafsi bilan shayton bilan jihoddir.

		fonetik soʻz, boʻgʻin	maʼlumot bering. T.I. ochiq, yopiq boʻgʻin, berkitilgan berkitilmagan		haqida maʼlumot bering.	Ushbu gapda nechta fraza, nechta takt, nechta fonetik soʻz, nechta boʻgʻin, nechta tovush bor?
12.		Urgʻu turlari haqida maʼlumot bering. T.I. soʻz urgʻusi, gap urgʻusi	Soʻz urgʻusi va uning turlari haqida maʼlumot bering. T.I dinamik, kvantativ, musiqiy urgʻu	Sintagma va fonetik soʻz haqida maʼlumot bering, misollar asosida dalillang.	Shevalarning soʻz urgʻusiga taʼsiri haqida maʼlumot bering. Fikringizni misollar asosida isbotlashga harakat qiling.	Mashaqqitsiz kelgan rohat tuzsiz oshga oʻxshaydi. Ushbu gapda nechta fraza, nechta takt, nechta fonetik soʻz, nechta boʻgʻin, nechta tovush bor?
13.	Nutq tovushlarining fonetik oʻzgarishlari haqida maʼlumot bering	Kombinator oʻzgarishlar haqida maʼlumot bering T.I. assimilyatsiya, dissimilyatsiya, metateza	Assimilyatsiya va dissimilyatsiya hodisalarini izohlang T.I. progressive, regressive, kontakt, distant	Unli tovushlarga xos boʻlgan fonetik oʻzgarishlar haqida maʼlumot bering.	Tovush orttirilishi bilan bogʻliq boʻlgan fonetik hodisalarni izohlang.	Fonetik hodisalarning oʻrganishning ahamiyati haqida fikir yuriting.
14.		Pozitsion oʻzgarishlar haqida maʼlumot bering. T.I. apokopa, elliziya, epinteza	Undosh tovushlarga xos boʻlgan fonetik oʻzgarishlar haqida maʼlumot bering. T.I.apokopa,metateza, assimilyatsiya	Tovush tushirilishi bilan bogʻliq boʻlgan fonetik hodisalarni izohlang.	Oʻzbek tilida tovush almashish hodisasini izohlang.	Fonetik hodisalarning imlo bilan bogʻliq tomonlarini izohlang.
15.	Grafika(yozuv) va grafemalar. Oʻzbek yozuvi tarixidan. Alfavit	Yozuv tarixi haqida maʼlumot bering T.I. . ideografik,	Bugungi oʻzbek imlosi yozuv tamoyillari haqida maʼlumot bering. T.I. fonetik	Morfologik yozuv tamoyillari haqida maʼlumot bering	1929-yildan oʻzbek yozuvini lotinlashtirilgan alfavitga koʻchirishga	Yaqin vaqtlar ichida jamoatchilik orasida keng muhokamalarga

		logografik, piktografik	yozuv, morfologik yozuv		sabab bo'lgan omillarni izohlang.	sabab bo'layotgan alifboni isloh qilish haqidagi bahslarga munosabatingizni bayon qiling.
16.		O'zbek xalqi yozuvi o'z tarixiy taraqqiyoti davomida qanday bosqichlarni bosib o'tganligini izohlang. T.I. . arab, lotin, krill grafikasi	O'rxun-Enasoy yozuvi xususida ma'lumot bering. T.I. . turkey-runik yozuvi, bitiktoshlar	Qadimgi uyg'ur yozuvi haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Tarixiy-an'anaviy yozuv qoidalari haqida ma'lumot bering.	Bugungi o'zbek imlosi yozuv tamoyillari haqida ma'lumot bering.
17.		Alifbo nima?Uning ahamiyatini ayting. O'zbek youvining o'ziga xos xususiyatlarini ayting.	Fonografema va prosodemografemalar haqida ma'lumot bering.	Diakritik belgilar haqida ma'lumot bering	Logografemalar haqida ma'lumot bering	Morfografemalar va simvollar haqida ma'lumot bering
18.		Hozirgi kunda jahonda keng tarqalgan yozuv sistemalari haqida ma'lumot bering (lotin, krillitsa, arab, hind yozuvi)	Grafemalar haqida ma'lumot bering. (fonografema, morfografema, prosodografema)	Til va yozuv munosabati haqida ma'lumot bering.	Hozirgi o'zbek yozuvi va uni ifoda etuvchi vositalar haqida ma'lumot bering.	Yozuvning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati haqida ma
19.	Orfografiya va uning tamoyillari. Transkripsiya	Orfografiyaning asosiy imlo qoidalarini ayting. T.I. bosh harflar imlosi, unli va undosh tovushlar	O'zbek lotin yozuvlarining imlo qoidalari haqida ma'lumot bering. T.I. harflar, unli va	Grafik tamoyil haqida ma'lumot bering	Shakliy an'anaviy tamoyilga asoslanadigan imlo qoidalarini ayting	Transkripsiya haqida ma'lumot bering.

		imlosi, ajratib yozish imlosi	undoshlar, bosh harflar imlosi			
20.		“O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari”ning Bosh harflar imlosi bo‘limi haqida ma’lumot bering.	“O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari”ning Ajratib yozish bo‘limi haqida ma’lumot bering.	“O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari”ning Ko‘chirish qoidalari bo‘limi haqida ma’lumot bering.	“O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari”ning Chiziqcha bilan yozish bo‘limi haqida ma’lumot bering.	“O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari”ning Asos va qo‘shimchalar bo‘limi haqida ma’lumot bering.
21.		Orfografiya va uning tamoyillari haqida ma’lumot bering T.I. grafik, fonetik, shkliy-an’anaviy tamoyil	O‘zbek krill yozuvining imlo qoidalari haqida ma’lumot bering T.I. harflar, unli va undoshlar, bosh harflar imlosi	Fonetik tamoyil haqida ma’lumot bering	Yonma-yon kelgan unlilar imlosi haqida ma’lumot bering.	Xalqaro fonetik alifbodan nima maqsadda foydalanilishini izohlang.
22.		Har ikkala “qoidalar” to‘plamida chiziqchani qo‘llanishiga oid imlodagi qanday tafovutlar bor?	Amaldagi “O‘zbek orfografiyasining asosiy qoidalari” qanday bo‘limlardan tarkib topgan? (Bo‘limlarning nomlanishi, paragraflari)	Har ikkala “...qoidalar” to‘plamida qo‘shma so‘zlar imlosiga oid qanday farqlar bor?	Orfografiyaning differensial tamoyili haqida ma’lumot bering	Krillcha o‘zbek imlo qoidalari va lotin o‘zbek imlo qoidalari o‘rtasidagi qanday farqlarni bilasiz?
23.	Orfoepiya va uning tamoyillari	Orfoepiya haqida umumiy ma’lumot bering. T.I.unli fonemalar, undosh fonemalar orfoepiyasi	Undosh fonemalar orfoepiyasi. T.I. kombinator, pozitsion o‘zgarishlar ta’siri	Adabiy til va milliy tilning bir-biridan farqini tushuntiring.	Talaffuz jarayonida e’tiborga olinishi kerak bo‘lgan jihatlar haqida gapiring	O‘zbek tiliga rus tilidan o‘zlashgan so‘zlar orfoepiyasi haqida ma’lumot bering.

24.		Unli fonemalar orfoepiyasi haqida ma'lumot bering <i>T.I. shevalar ta'siri, singlarmonizm</i>	Boshqa tillardan o'zlashtirilgan ayrim so'zlar orfoepiyasi haqida ma'lumot bering <i>T.I. turkiy tillar, o'zlashgan qatlam</i>	Og'zaki adabiy nutq va unga qanday talablar qo'yilishini izohlang	Orfoepiyaning adabiy tildagi ahamiyati haqida ma'lumot bering.	Turkiy tillarga xos orfoepik me'yorlar haqida ma'lumot bering.
25.		Adabiy til va sheva munosabati haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Og'zaki adabiy nutq va unga qanday talablar qo'yilishini izohlang.	Rus tilidan o'zlashgan ayrim so'zlar orfoepiyasi haqida ma'lumot bering.	Orfoepiyada ingichka va yo'g'on talaffuz qilish nima ekanligiga misollar yordamida izoh bering.	O'zbek xalq shevalarining adabiy til orfoepiyasiga ta'siri xususida ma'lumot bering.
26.		Leksikologiyaning turlarini sanab izohlab bering. <i>T.I. umumiy, xususiy, tavsifiy, tarixiy leksikologiya</i>	Leksema leksik birlik sifatidagi asosiy belgilarini tushuntiring <i>T.I. bitta urg'u, nominativ birlik, semema, nomema</i>	Leksemaning uzual va okkazonal ma'nolari haqida ma'lumot bering.	Leksikologiyaning boshqa fanlar bilan aloqasi haqida ma'lumot bering.	Til lug'at tarkibining tashqi boyish manbalari haqida ma'lumot bering.
27.	Leksikologiya. O'zbek tili lug'at tarkibining ma'no jihatdan tavsifi	Leksikologiya bo'limi haqida umumiy ma'lumot bering <i>T.I. leksema, so'z, atash ma'nosi</i>	Leksemaning ikki tomoni haqida ma'lumot bering <i>T.I. nomema tomoni, semema tomoni</i>	Nima uchun uzual ma'no til birligi, okkazonal ma'no nutq birligi ekanligini izohlang.	Mustaqil va yordamchi leksemalarning ma'nolari orasidagi farqni tushuntiring.	Til lug'at tarkibining ichki boyish manbalari haqida ma'lumot bering.
28.		Leksikologiya bo'limining boshqa bo'limlar bilan aloqasi haqida ma'lumot bering. (frazeologiya,	Semalarning ma'no xususiyatiga ko'ra turlari haqida ma'lumot bering. (atash semasi, ifoda, semasi, ifoda semasi)	So'z va leksema munosabatini "T-sxema" da tushuntiring.	"Universitet", "vatan", "bog'" leksemalarini ifoda va mazmun plani jihatidan tahlil qiling.	"Kitob", "daraxt", "talaba" leksemalarini ifoda va mazmun plani jihatidan tahlil qiling.

		morfologiya, semasiologiya)				
29.	Leksemalarning o‘zaro shakl va ma’no munosabatiga ko‘ra turlari. Omonimlar.Omoformalar. Paronimlar	Omonimlar haqida ma’lumot bering T.I.leksik omonimiya, kontekstual omonimiya	Leksik omonimiyaga yondosh hodisalar haqida ma’lumot bering. T.I omofonlar, omograflar	Paronimlar va omonimlar qanday farqlanishini yoritib bering.	Omonimlarning so‘z turkumlariga munosabati haqida ma’lumot bering.	Paronimlarning nutqda uslubiy vosita sifatida qo‘llanishini izohlang
30.		Paronimlar haqida ma’lumot paronimlar, frazologik paronimlar	Leksik omonimiyaning turlari haqida ma’lumot bering. T.I. omonimlar, omoformalar	Omonimlarning yuzaga kelish sabablari haqida fikr yuriting.	Paronimiya hodisasining nutqqa ta’siri haqida fikrlaringizni izchil bayon qiling.	Omonim va omoformalarning uslubiy vosita sifatidagi roli haqida aytib bering.